

Van Koos en Ties en Peer's verlies

A. van Hartingsveldt

UITGAVE N.V. W.D. MEINEMA. DELFT.

VAN KOOS EN TIES EN PEER'S VERLIES

DOOR

A. VAN HARTINGSVELDT

GEILLUSTREERD DOOR LIES VEENHOVEN

Tweede druk

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA – DELFT

Toen holden ze allebei naar de pan (Zie bladzijde 8).

1 Een pan met soep en een portemonnaie

Het was op een warme zomermiddag.

Twee broertjes liepen de lange Dorpsstraat af.

Het waren Koos en Ties van Wijk.

Koos was de oudste, maar Ties was de slimste.

Koos was de mopperaar en Ties de vrolijke plannemaker.

Koos zuchtte en schuifelde voetje voor voetje over het asfalt. Hij moest voorzichtig doen, erg voorzichtig.

Want o, die nare, zware pan!

Ties? — Ties lachte maar en huppelde vrolijk rond.

Zoals een vogeltje wipt, tak óp, tak áf, zo sprong Ties lustig rond, stoep óp, stoep áf. Hij lachte maar en floot en kwetterde als een ekster.

En de arme Koos zuchtte maar.

En mopperde.

En sjouwde.

Want o, die akelige pan was zo zwaar.

Moeder had hem zo vól gedaan.

Bóórdevol met hete soep.

Als Koos per ongeluk zijn ene voet een beetje scheef zette, klotste het in de pan.

Dan golfde de soep tegen het deksel aan.

Eén keer ging ze er bijna over.

Oei, het scheelde maar een haar.

Dat was, toen hij met zijn schoen tegen de stoep-rand aanbotste.

En Ties, die geménerd, lachte er nog om ook.

Zuchtend sjouwde Koos verder.

Hij werd er zo warm van. Het zweet parelde op zijn voorhoofd, in dikke druppels.

En het kriebelde zo in zijn hals. Het werd hoe langer hoe erger.

Maar hij kon niet krabbelen in zijn hals, want die nare soeppan . . .

Ze moesten voor moeder samen de soep gaan wegbrengen.

Helemaal naar het andere eind van het dorp. Naar Greetje de Wit.

Greetje was hun nichtje. Zij was ziek, al heel lang. Zij woonde in een klein huisje en lag daar in een bedje voor het raam. Maar het was zo ver, wel twintig minuten lopen.

Moeder had gezegd: „Koos en Ties, willen jullie samen een boodschap voor mij doen?”

„Ja hoor moe,” hadden de jongens blij geroepen. Zij hadden gemeend, dat moeder iets van de kruidenier moest hebben, een pond suiker of zo iets. Dat deden ze altijd graag, want de kruidenier gaf steeds een lekker snoepje aan kinderen die in zijn winkel kwamen. En 't was maar drie minuten lopen. Helaas — het viel de jongens bitter tegen.

Moeder had gezegd: „Ik heb een lekker pannetje soep gekookt, brengen jullie dat nou eens voor mij naar Greetje. Maar voorzichtig lopen hoor, dat het er niet over gaat.”

„Hè bah, moe, moeten we helemaal dáár naar toe!” hadden Koos en Ties gemopperd, „we dachten . . .”

Toen was moe boos geworden. Ze zei: „Ja, ja, je dacht zeker dat jullie naar de kruidenier mochten, hè? En je dacht natuurlijk het meest aan het lekkere snoepje, is 't niet? Maar aan je arme nichtje, dat dag aan dag in bed moet liggen, dat nooit spelen kan, zoals jullie, daaraan denk je niet. Dat arme kind heeft toch al zo weinig om aan te sterken. Jullie valt me bitter teggen.”

Toen hadden de jongens maar gauw gezegd: „Ja moe,

maar we willen wel, gerust, hoor." Even had moe geglimlacht om haar twee jongens.

Ze zei: „Nou, ga dan maar vlug. Een paar bordjes lekkere soep zullen het lieve kind goed doen. Maar voorzichtig lopen hoor, dat je niet morst. Hier, Koos, jij bent de oudste, jij moet de pan het eerst dragen. En straks neemt Ties hem wel over. Ga nu maar gauw, jullie kunt het best.”

Ties had gezegd: „Ja, moe, heus hoor, laat dat pannetje maar aan ons over. Het komt piekfijn voor elkaar, en Greetje zal tevreden zijn.”

Moeder had elk nog een lekkere appel gegeven, Ties een in zijn hand en Koos een in zijn broekzak. En toen waren ze op stap gegaan.

„Nou moet jij de pan es dragen hoor, ik heb hem al nét zo lang,” zie Koos al voor de vijfde keer.

„Wat je lánng noemt,” smaalde Ties, „ik heb amper mijn appel opgegeten en dan wil je mij al met dat hete ding opschepen.”

„Amper je appel op? Je had er in die tijd wel tien kunnen opeten.”

„Had ik ze maar,” grinnikte Ties, „dan kon ik tien klokhuisen naar jouw hoofd gooien inplaats van één.” En met een sierlijke boog mikte hij zijn afgekloven klokhuis naar het arme hoofd van Koos.

Gelukkig was het mis, maar de soep klotste toch hevig in de pan, toen Koos snel met zijn hoofd moest bukken.

„Pak je nou aan, flauwerd, ik zeg het tegen moe, hoor.”

„En ik tegen pa,” grapte Ties, terwijl hij op het paaltje van een tuinhek wipte.

„Als je maar weet, dat ik hem het gróótsste eind gedragen heb. Nou is het jouw beurt, jochie.”

Maar Ties had nog lang geen zin, om met de zware

pan te gaan sjouwen. Hij vond het veel te leuk om vrij rond te kunnen dartelen. Hij holde twintig meter vooruit en ging voor een winkelraam staan kijken.

Zuchtend, zwetend kwam Koos aaschuifelen met de pan.

Lastig hoor, dat zware ding!

En dan met zulk mooi weer!

En die flauwe Ties, die geménerd . . .

Maar nu zou hij de pan dragen, reken maar. Koos was al bijna bij hem.

„Draag je hem nou, of niet!” snibde hij.

Ties wees naar de uitstalling achter de winkelruit. Hij zei: „Kijk eens, Koos, wat liggen daar prachtige zakmessen! Ze zijn niks duur, vijf en zeventig cent kosten ze maar,”

Koos keek . . . en toen stond Ties alweer bij de volgende winkel.

Maar nu werd Koos kwaad.

Hij zette de pan met soep midden op de straat en riep: „Ik doe geen stap verder met dat ding, als je dát maar weet.”

Toen ging hij aan de overkant van de straat op de stoep zitten en begon zijn appel op te peuzelen.

Ties ging voor de messenwinkel zitten en zo zaten ze elk aan een kant van de straat naar de pan te kijken.

Plotseling: Tuut-tuut-tuut! Daar kwam een auto aan.

Toen holden ze allebei naar de pan.

Ties was er het eerst bij. IJlings schuifelde hij er mee naar de kant.

Nu moest hij sjouwen en kon Koos er zijn gemak van nemen. „Net goed!” bromde Koos.

Ja, ze kibbelden wel vaak, Koos en Ties, maar toch — toch waren ze telkens weer elkaars beste vrienden.

Zó hadden ze ruzie en zó liepen ze met de armen

om elkaars hals als de beste kameraden ter wereld.

Het leek vreemd, maar ze konden niet buiten elkaar.

Deze warme zomermiddag ook niet.

Toen Ties moe begon te worden, gingen ze samen de pan dragen. Ieder aan een oor. Ze stapten heel voorzichtig en precies gelijk. Zonder al te veel geklots liepen ze twintig meter. 't Ging bést hoor.

Toen zag Ties iets liggen op de grond. Hij wou het nét pakken, maar Koos was er eerder bij. Een bruine portemonnaie was het, een dikke.

Gauw zetten ze de pan neer. Zenuwachtig trok Koos het knipje los en toen . . .

Toen keken ze in een leren beurs, met een heleboel kleingeld er in. Stuivers en dubbeltjes en kwartjes. Een paar guldens van papier zaten er ook tussen.

„Oei,” riep Ties, „is dát even boffen, dat ik die zag! Daar zit een hoop geld in.”

Ze bekeken de portemonnaie aan alle kanten. Maar een naam stond er niet op.

„Van wie zou die zijn?” vroeg Koos.

„Vast wel van een rijkaard,” meende Ties, „kijk es, wat 'n geld er in zit. Wacht es even, Koos, kom eens mee naar de rand van de stoep, dan zullen we tellen hoeveel er in zit.”

„Mag dat?” weifelde Koos, „het is toch niet van ons?”

„Natuurlijk mag het, we halen er immers niks uit, we tellen alleen maar.”

Even later zaten de broertjes op de trottoirband. Naast hen stond de pan met soep.

De jongens legden alle geldstukken bij elkaar, soort bij soort. Koos telde hardop: „Dat is drie kwartjes en twee stuivers en vier dubbeltjes. Jôh pas op, anders waait die papieren gulden weg!”

Koos was er zenuwachtig van. Hij raakte telkens in de war.

Maar eindelijk wisten ze het dan toch: er zat in de portemonnaie drie gulden en zeven en zestig cent.

„Nou!” riep Ties, „wat heb ik gezegd! Een hoop geld hè! Driehonderd zeven en zestig cent, dat is nog al niks!”

„Tja,” meende Koos, „als ik het had, kocht ik vast een nieuw mondorgel bij Bart Koning, je weet wel, zo een, waarop je aan twee kanten kunt blazen.”

Ties grabbelde het geld bijeen en stopte het weer in de portemonnaie.

Plotseling zei hij: „Weet je, wat ik denk?!”

Vragend zag Koos zijn broertje aan. „Nee?”

„Ik denk, dat ie wel van de burgemeester kan zijn, die komt hier altijd langs als hij naar het gemeentehuis toegaat.”

„Ach joch, laat naar je kijken, de burgemeester heeft toch zeker nog veel méér geld in zijn portemonnaie! Die heeft er misschien wel honderd gulden in!” smaalde Koos.

Maar Ties gaf zich zó niet gewonnen. Hij had in zijn gedachten al helemaal uitgemaakt, hoe het gegaan moest zijn. Dat het maar een eigen bedenksel was, daaraan dacht Ties niet eens. Hij geloofde vast, dat het zo was gebeurd.

Hij zei: „Nou, het kan toch best. De burgemeester heeft wel veel meer geld dan drie gulden zeven en zestig, maar dat neemt hij natuurlijk niet altijd mee. Kan je begrijpen, dat is veel te gevaarlijk, als er zakkenrollers in de buurt zijn of zo!”

Koos twijfelde.

Maar Ties zei gauw: „Weet jij dan, van wie het geld is?”

„Nee, dat niet, maar . . . eh . . .”

„Nou dan, zie je wel, jij weet het ook niet. Misschien loopt de burgemeester zich op het ogenblik 'n hoedje te zoeken: waar kan mijn portemonnaie nou toch ge-

bleven zijn! Misschien stuurt hij de bode wel de straat op om te zoeken. Kom mee, Koos, dan gaan wij hem brengen. Dan komen wij binnen en zeggen: „Alstublieft, mijnheer de burgemeester, is u dit misschien kwijt?”

Dan staat hij natuurlijk sprakeloos van verbazing.

„Hoe komen jullie daaraan?” vraagt hij dan.

„Eerlijk gevonden, mijnheer de burgemeester, midden op straat. We dachten direct al . . .”

„Nou nou, jullie zijn flinke jongens hoor, ik dank je wel.”

Dan tikken we allebei aan ons hoofd — dat hoort, dat is een soldatengroet — en we willen weggaan.

Maar dan zegt de burgemeester: „Nee, nee, wacht es even jongens, ik laat jullie zó maar niet weggaan. Jullie eerlijkheid wil ik belonen. Hier, dit is voor jullie, elk twee kwartjes, die mag je houden.”

Nou, dan hebben we nog een bof, Koos, samen een gulden, dat is niet mis. Ga je mee, dan brengen we de portemonnaie gauw naar het gemeentehuis. Kom maar!”

Toen gingen de jongens.

Ties, die dwaze Ties — o, wat maakte hij toch altijd vreemde bedenksels. En hij geloofde ze nog ook, hij geloofde ze vast.

2

Peer en Nero

Peer de mandenmaker woonde in de Kerkstraat. Hij was een oude man met een grijze baard, maar vriendelijk was hij niet.

Peer was een echte knorrepot.

Als hij in zijn werkplaats zat, midden tussen de wilgetakken en rotanstengels, waarvan hij manden en korven vlocht, dan mopperde hij dikwijls zo maar stilletjes in zich zelf.

Eén ding was er, dat Peer niet kon uitstaan. Als hij uitreed met zijn wagen vol manden, en als hij dan aan de huizen aanbelde om zijn werkstukken te verkopen, dan meenden sommige mensen, dat hij tot het woonwagenvolk behoorde.

Er waren zelfs mensen, die geloofden, dat hij kwam bedelen. Dan zeiden ze maar gauw: „Hier man, neem deze twee centen, we hebben je manden niet nodig.” En vlug klaptten ze de huisdeur voor zijn neus dicht.

O, wat werd Peer dan kwaad.

Hij smet de centen door de brievenbus het huis weer in en riep: „Ik ben geen bedelaar, houden jullie je centen maar hoor! Ik wil eerlijk met werken mijn brood verdienen. Een luie nietsnut ben ik niet, wat denk je wel!”

Peer had gelijk, dat hij niet voor bedelaar wilde worden aangezien.

Want hij was een knappe handwerker. En een flinke ambachtsman behoeft zich niet te schamen.

Als zulke onbedachtzame mensen, die hem met een paar centen wilden afschepen, maar eens even de moeite genomen hadden om in zijn wagen te kijken naar wat Peer gemaakt had. Want o, daar waren zulke fijne dingen bij. Boodschappenmandjes, broodbakjes, prullemandjes, naaimandjes, te veel om op te noemen. En alles was even keurig afgewerkt. Maar die mensen wisten het niet. Ze zaten al lang weer in hun mooie huis en zeiden: „D'r was een zwerver aan de deur met een kar vol prullen. 'k Heb hem maar een paar centen gegeven, daar was het toch om begonnen. 't Is verschrikkelijk, zoveel bedelvolk er tegenwoordig langs de huizen komt.”

Ze meenden, dat ze nog veel goed aan Peer gedaan hadden ook. Ze zeiden: „Hij zal aan elke deur twee centen krijgen. Dan maakt hij nog een aardig daggeld, geloof dat.”

Jammer, dat het vaak zo ging, vreselijk jammer!

Het was op een warme zomermiddag, dezelfde, waarop Koos en Ties naar Greetje de Wit moesten, hun zieke nichtje.

Peer de mandenmaker was in een vreselijk slechte bui. Zijn gezicht leek op een onweerswolk en zijn stem was grommend als die van een beer.

Geen wonder!

Het hele huis had hij afgezocht, maar nergens, nergens was te vinden, wat hij kwijt was. Hij ging naar zijn werkplaats en beende dwars door een paar bossen wilgetenen heen. Hij smeed een stoel opzij, keek overal, gromde dreigend.

„'k Begrijp er niks van, hoe kan dat ding nou opeens weg zijn! M'n verdienste van een hele dag zit er in. 't Was wel niet veel, maar het geld groeit me tegenwoordig ook niet op de rug.”

Nero, de hond, die in een hoek had liggen slapen, was ook al onrustig geworden door het zoeken van zijn baas.

Met snuffelende neus kwam hij op Peer toe. Zijn verstandige ogen leken te vragen: „Kan ik ook helpen, baas?” Maar Peer had geen aandacht voor zijn hond. Hij had wel wat anders aan het hoofd.

Hij mompelde: „Op de werkbank heb ik hem niet gelegd en tussen het gereedschap zie ik hem ook niet. Hij kan uit mijn zak gegleden zijn tussen het rijshout, maar . . . Ga wég, lelijke hond, loop me niet voor de voeten!”

En met een wilde zwaai van zijn arm joeg hij Nero voor zich weg.

Brommend zocht Peer verder, maar het was tevergeefs.

Toen schuifelde hij weer zijn huis in, trouw gevolgd door de hond.

Och Nero, Nero, was je maar in de werkplaats gebleven. De baas heeft toch geen aandacht voor je. Hij merkt niet eens, dat je helpen wilt.

Peer zocht zijn hele huis af. Hij gromde al bozer, al driftiger. Hij zocht in alle kasten en laden, in alle hoeken en gaten. Maar wat hij miste — zijn portemonnaie — kwam niet te voorschijn.

Die morgen had hij wat mandenwerk weggebracht naar Sniijders, de bloembollenkweker. Peer had er heel wat werk aan gehad om de kapotte manden hersteld te krijgen. Hij had er drie gulden voor gekregen, en nu was hij zijn verdienste ineens kwijt. En de portemonnaie zelf ook nog. En nog wat kleingeld. Jammer hoor!

Peer werd er verdrietig van. Hij werd steeds nijziger.

Wacht, hij zou nog eens in de keuken zoeken. Misschien lag de beurs daar wel op het aanrecht of zo. Daar legde hij wel eens meer iets neer.

Nero volgde trouw zijn baas. Hij kwispelstaartte. Hij dacht, dat Peer eten voor hem klaar ging maken in de keuken.

Nero sprong tegen de baas op. Dat deed hij altijd, als hij iets kreeg.

Maar plotseling — plotseling schoot een woedende drift in Peer omhoog. Hij dacht niet meer bij wat hij deed, hij gaf het dier een slag met de vuist tegen de kop, dat het jankend neertuimelde. Toen smet hij de keukendeur open en gaf Nero een schop, dat hij jankend de straat op vloog.

„Vooruit, lelijke hond maak dat je weg komt!” schreeuwde hij.

Nero? Dodelijk verschrikt, met de staart tussen de poten vluchtte het arme dier weg. Het jankte van angst en pijn.

Met een klap sloeg Peer de keukendeur dicht. Al zijn nijd en woede had hij gekoeld aan Nero.

Peer zag niet eens, hoe de hond langs twee jongens heen de straat in schoot.

Hij merkte niet, dat die twee jongens een warme pan — waarbinnen iets klotste — bijna lieten vallen van schrik.

Hij hoorde niet, dat de twee broertjes tegen hem riepen: „Dierenbeul! lelijke dierenbeul, dat is een valse streek!”

Peer was al lang weer in de kamer van zijn huisje. Hij rukte een stoel onder de tafel vandaan en liet zich er op neervallen.

Koos en Ties waren diep verontwaardigd.

„Wat vals hè,” zeiden ze tegen elkaar, „wat gemeen, om zo’n stom dier te schoppen.”

„Peer de mandenmaker is een lelijke dierenbeul,” zei Koos.

„We moesten het tegen de politie zeggen,” meende Ties, „dan krijgt ie vast een flinke bekeuring.”

„Wat was hij kwaad hè,” zei Koos, „hij zag er rood van.”

„Och man, hij ziet altijd rood, want hij is toch zeker altijd kwaad,” antwoordde Ties.

Als hij mijn vader was hè, zeg Ties, als hij mijn vader was, dan liep ik vast weg.”

„En als ik die hond geweest was, dan had ik hem eens flink in zijn benen gebeten, reken maar.”

De hond!

„Waar is ie?” vroeg Koos

„Daar loopt hij, achter die boom langs,” wees Ties.

Toen begonnen de jongens het dier te roepen.

„Fikkie, Fikkie, kom dan!” riep Koos.

„Ach jôh, zo’n grote hond heet toch geen Fikkie. Dat is een naam voor een klein schoothondje,” smaalde Ties. En hij riep: „Hector! Hector! — Kazan! Kazan, kom maar. Kom eens bij de baas.”

Met zoete woordjes lokten ze het dier bij zich.

Nero kwam! Twee — drie stappen. Hij was nog bang. Toen begonnen opeens zijn ogen te schitteren. Zijn staart ging kwispelend heen en weer en zijn glimmende hondeneus begon begerig te snuffelen.

Nero rook iets. Hij rook iets fijns.

Zoiets heerlijk had hij nog nooit opgesnoven. Het water liep hem om de tanden.

Hij kwam nóg dichterbij.

Koos en Ties begrepen het verlangen van Nero niet. Zij dachten, dat de hond zo vriendelijk deed tegen hén.

Ze zetten de pan met soep op de straat en hurkten bij het dier neer.

Ze spraken vriendelijke woordjes en aaiden de hond voorzichtig over de kop.

Nero snuffelde — snuffelde!

O, hij had zo'n reuze trek!

En zijn maag was zo leeg, zo hol!

Uit de pan kwam die heerlijke geur.

Nero wrong zich tussen de jongens door. Zijn snuit kwam al vlak bij de pan.

Toen merkte Ties het gevaar!

Hij riep: „Ga weg, Hector, achteruit, je mag niet aan de pan komen.”

Maar de hond ging niet achteruit. Hij wrong juist vóóruit. Hij kwam al met zijn natte snuffelneus tégen de pan.

Ties stond gauw op. Hij riep: „Kom, Koos!” Maar Koos had nog helemaal geen zin. Hij wilde wat spelen met die leuke hond. Koos commandeerde: „Kom hier, Max, mooi zitten! Geef es een pootje! Geef het baasje eens netjes een poot, toe dan!”

„Schiet nou op jôh, kom nou! Zo aanstonds gaat de pan nog om!” drong Ties aan.

„Ach wel nee, mallerd, wees toch niet zo bang, er gebeurt niks.”

Toen — plotseling!

Koos wilde de hond naar zich toe trekken. Hij pakte hem bij een achterpoot en rukte. „Kom hier, zeg ik je, hier Max, wees gehoorzaam aan de baas.”

„Woef-woef!” baste de hond. Hij grauwde naar Koos' hand: „woef-woef!”

Koos schrok, wilde snel opzij springen . . . Ties zag het gevaar, wilde snel de pan opzij trekken . . .

Helaas, helaas!

Koos bonkte tegen de soeppan aan. Rinkelend tui- melde die op de straatstenen en in een brede, dampende stroom liep de heerlijke soep over de grond.

De jongens gaven een schreeuw van schrik. O, o, o, wat zou moeder zeggen! Koos raapte nog gauw de pan op, maar bijna alles was er uit. Er zat misschien nog een half kopje in, dat was alles.

Weg, weg, de pan met kostelijke soep!

„'t Is jouw schuld!” huilde Ties, „jij viel er tegen aan.”

„En als jij hem had laten staan, was ik er juist langs gevallen,” huilde Koos.

„Die snerthond is de schuld! Ga je weg, lelijkerd!” schreeuwde Ties woedend met het deksel zwaaiend.

Maar Nero ging niet weg. Hij stond te likken en te eten! Hij genoot! Tien heerlijke balletjes gehakt had hij op. En gulzig likte hij de straat schoon.

Even keek hij dreigend op naar de woedende Ties, daarna ging hij weer rustig verder met zijn koningsmaal.

De hond te slaan of te schoppen durfden de jongens niet. Zij hadden respect voor zijn blinkend witte tanden.

Verslagen gingen zij heen, Ties met het deksel, Koos met de lege pan.

Het werd een droeve terugtocht.

„Als je maar weet, dat het mijn schuld niet is,” keef Ties. „En dat zeg ik tegen moeder ook, anders krijg ik straf.”

Koos keek benauwd. Hij wist wel, dat hij de meeste schuld had. O, hij was zo bang.

Koos zei: „Maar jij hebt ook meegedaan, Ties, jij hebt ook de hond naar ons toegelokt en geaaid. Daardoor rook hij de soep, en toen . . .”

„Maar ik wou weggaan toen hij te dicht bij kwam en toen bleef jij nog aan de gang,” snibde Ties.

„Ik kon het toch niet helpen, dat die hond mij wou bijten,” huilde Koos, „hij gaf me haast een knauw in mijn arm.”

Jij trok hem aan zijn poot, dat had je nooit moeten doen. Daar worden die beesten juist zo nijdig van.”

Een poosje nog kibbelden de broertjes zo. Ze wilden geen van beiden de schuld dragen.

Langzaam slenterden zij voort, terug naar huis. Koos keek eens in de pan, de lége pan. Dat deed hij al voor de zevende keer.

Koos zei: „Wat moeten we nou zeggen, als we thuis komen?”

Plotseling stond Ties stil. Hij zei: „Zeg Koos, weet je wat?!”

„Nou?” vroeg Koos hoopvol.

„We gaan gewoon naar huis hè, en dan zeggen we” — Ties wachtte even en keek strak zijn broertje aan — „dan zéggen we, dat er een heel grote, wilde hond kwam aanhollen, en dat dié de pan heeft omgegooid.”

„Ja, maar . . .,” weifelde Koos.

„Stil nou, luister nou. We liepen met de pan, hè. Alles ging goed, en opeens: woef, woef! schoot die hond op ons af. Wij wilden wegrennen, maar die kwaaië blaffer liep natuurlijk veel harder. Hij sprong tegen de pan op

en toen konden wij die niet meer houden en met een smak viel die op de grond. Dát zeggen we."

„Ja maar als nou . . ."

„Nee, stil nou, zanik nou niet, want het was toch eigenlijk ook de schuld van die hond. Wij konden er niets aan doen."

„Ja, maar als moeder nou merkt, dat ik de pan omgooide, dan . . ."

„Ach jôh, bangerd, dat hóeft ze toch niet te merken. Als jij het maar niet verraadt."

„Nee, ikke niet."

„Nou dan, wat zou er dan kunnen gebeuren? Niemand heeft het immers gezien, niemand!"

„Goed," zei Koos, „zo zullen we het vertellen." Hij had een diep respect voor de slimheid van zijn broertje.

„Als je maar niks laat merken," dreigde Ties, „want anders, nou, dan vertel ik alles."

„Natuurlijk niet, dacht je dat ik zo dom was?" antwoordde Koos. „Let maar op, ik zal zwijgen als een pot."

Toen ginnen ze weer verder, Ties met het deksel, Koos met de lege pan.

De lucht begon te betrekken. Heel in de verte kwamen dikke onweerswolken opzetten. Het was ook zo warm, zo benauwd warm. Drukkend hing de hitte op de dorpen en velden. De jongens merkten het niet. Hun gedachten waren bij heel iets anders. Koos droeg de lege pan en Ties het deksel.

Opeens zei Koos: „De portemonnaie, Ties, die moeten we nog wegbrengen."

De portemonnaie! Dat was waar ook. Die waren ze helemaal vergeten. Ze hadden alleen maar gedacht aan het ongeluk met de soeppan. En aan het slimme vertelsel dat Ties bedacht had.

„Zullen we hem eerst weg gaan brengen?" vroeg Koos.

„Dan moeten we weer terug,” antwoordde Ties.

„Toch moeten we het maar doen, want als we het vergeten,” zei Koos.

Ties draaide zich al om. „Kom dan maar, het gemeentehuis is niet ver af.”

Toen liepen de jongens weer terug. Ze kwamen weer langs de plaats, waar de pan gevallen was. Nero stond daar nog. Hij snuffelde met zijn neus vlak op de grond. Maar de straat was helemaal schoon. Al de soep had hij opgelikt.

„Daar staat die kwaai hond nog,” zei Ties.

„Hij heeft alles opgegeten, die lelijkerd.”

In een wijde boog liepen de jongens er om heen. Vlug wilden ze verder gaan.

Maar Nero lichtte zijn kop. Hij hield op met snuffelen, want al het lekkers was op. Toen zag hij de jongens. Met grote stappen kwam hij op hen toelopen. Ze schrokken er van.

Koos wilde weghollen. Hij zei: „Kom, Ties, kom.”

Maar Ties hield zijn broertje tegen. Hij zei: „Niet weghollen, Koos, dan komt ie juist op je af. Je moet gewóón lopen, dan doet ie niks.”

Rustig, maar met bevende harten stapten de jongens voort. Koos keek aldoor om, want Nero liep nu vlak achter hen. Maar Ties zei: „Niet bang zijn, Koos, doe maar gewoon of hij er niet is. Als je bang bent, bijt hij juist.”

Nero kwam nóg dichterbij. Toen — opeens — rook hij iets. Iets bekends! Het rook naar zijn baas, Peer de mandenmaker. Nero wist niet, wát het was, maar het zat in de broekzak van de jongen met de lege pan.

Nero snuffelde aan de broekzak van Koos. Ja, ja, het was van Peer, het was vast van Peer, hij róók het.

Koos kreeg het er benauwd van. Die grote, snuffelende hondeneus maakte hem zo bang.

„Ties, Ties, hij wil me bijten, hij . . . hij . . .”

„Ach wel nee jöh, hij ruikt natuurlijk de soeppan. Geef mij die pan maar even, dan zal je zien, dat hij bij mij komt lopen.”

Koos gaf de lege pan aan Ties, maar Nero kéék er niet eens naar. Hij bleef lopen, waar hij liep, vlak achter Koos.

De jongens wisten er geen raad meer mee.

„Ksst! ksst! Ga je weg!” schreeuwde Ties.

Hij wilde zijn broertje verlossen. Maar Koos jammerde: „Niet doen, Ties, niet wegjagen, want dan bijt hij juist!”

Gelukkig, er kwam een mijnheer aanlopen. Die zag de bangheid in de ogen van de jongens. Hij zag ook de snuffelende hond. Toen pakte hij Nero bij de halsband.

Hij zei: „Lopen jullie maar vlug door, jongens, dan houd ik hem wel even vast.”

Koos en Ties renden! Ze riepen: „Dank u wel, mijnheer!” Zij holden de hoek om, een zijstraat in.

Toen de jongens ver genoeg weg waren, liet de mijnheer Nero los. Hij zei: „Vort hond, vort beest, maak dat je wegkomt!”

En hij joeg het dier terug, de andere kant op

De broertjes stonden voor het gemeentehuis.

Ze stonden op de stoep.

Koos zei: „Zeg jij het maar, Ties, jij kan het 't beste.”

„Ik durf wel,” antwoordde Ties, „kom maar, dan gaan we naar binnen.”

Hij trok de zware deur open en stapte dapper naar binnen. Achter hem aan kwam Koos. Die durfde niet zo erg goed.

Het was zo stil in de hal. Op hun tenen liepen de jongens de gang in. Toen zagen ze wel zes deuren. Die waren allemaal gesloten, maar op iedere deur stond iets geschreven.

Ties stak zijn wipneus omhoog en las op de eerste: *Bevolking*. Nee, daar moest hij niet zijn.

Op de tweede stond: *Secretarie*. De jongens liepen langs alle deuren.

Opeens riep Koos: „Hier is het, Ties, kijk maar!”
Burgemeester stond er op die deur.

Toen klopte Ties.

„Binnen!” riep een stem.

Achter elkaar gingen ze de mooie, grote kamer binnen.

Eerst Ties met het deksel, dan Koos met de lege soeppan.

De burgemeester zat achter een grote tafel te werken. Hij schreef in een dik boek. Verwonderd stond hij op, toen de beide jongens binnenkwamen.

Hij dacht: „Wat is dat nou? Wat moeten die jongens hier in het gemeentehuis?”

De burgemeester keek eens goed. Toen zag hij de pan in Koos' hand. En het deksel in Ties' hand.

De burgemeester zei: „Wat is er, jongens, wat komen jullie hier doen?”

Ties hakkelde: „Burgemeester, ik heb... we waren... Koos heeft...”

Koos stotterde: „Ja, meneer de burgemeester, ikke... ik zag... Ties zei...”

„Komen jullie eens een beetje dichterbij,” gebod de burgemeester.

Aarzelend deden ze twee stapjes vooruit.

„Kom maar,” zei de burgemeester, „ik zal jullie niet opeten, wees maar niet bang.”

„Nee, meneer de burgemeester,” fluisterde Ties.

„Ja, meneer de burgemeester,” fluisterde Koos.

De jongens waren toch wel erg verlegen.

De kamer was zo groot. En de mijnheer was zo deftig.

Zelfs Ties had al zijn praatjes vergeten, nu hij vlak voor de brede tafel stond.

De burgemeester lichtte even zijn bril op.

Hij zei: „Wat moeten jullie met die pan?”

De jongens schrokken. Daar stonden ze nu. Ze moes-

ten alles vertellen, alles. Ties was zijn hele bedenksel vergeten, hortend en stotend vertelde hij hoe ze de hond geaaid hadden. En hoe die nijdige blaffer Koos had willen bijten. En hoe toen de pan met soep over de straat gerold was . . .

De burgemeester luisterde maar. Hij zei niets. Soms frons- te hij even het voor- hoofd.

Hij keek erg streng naar Ties, die het gebeurde vertelde. En naar Koos, die alleen maar knikte.

Toen het verhaal uit was, zei hij: „Zo, en nu wilden jullie zeker, dat ik de baas van die hond de soep laat betalen hè? Maar dat heb je glad mis, mannetjes. Daar dénk ik niet aan. Het is jullie eigen schuld, zo is het.”

Met bange ogen keken de jongens de strenge burge- meester aan. Dit hadden zij niet verwacht. Zij hadden gedacht, dat hij hen vriendelijk bedanken zou voor de gevonden portemonnaie, maar nu . . . nu hadden ze nog niet eens over die beurs kunnen spreken.

De burgemeester vervolgde: „Weet je, wat ik geloof? Ik geloof, dat jullie een paar ondeugende kwajongens zijn, die een flink pak voor hun broek verdiend hebben. Als ik jullie vader was, dan zou ik eens een stevig Spaans rietje opzoeken om jullie broek uit te kloppen, begrijp je?”

„Ja, mijnheer de burgemeester, maar ik heb . . . we wilden . . .” probeerde Ties nog.

Maar de burgemeester, rood van ergernis riep: „Wát, wou je nog praatjes maken ook, onbeschaamde vlegels? Vooruit, mijn kamer uit, en gauw een beetje!”

Hij stapte langs de tafel naar hen toe en duwde ze de kamer uit, de gang op.

Toen was al hun moed gebroken.

Snikkend strompelden ze de hoge stoep af, Koos met de pan en Ties met het deksel.

Uit de dikke wolkenlucht begonnen de eerste regen-druppels te vallen . . .

4

Die avond

Het was avond, alle kinderen sliepen al. Buiten, in de donkere straten brandden de lantaarns. Maar er liepen weinig mensen buiten. Want het regende maar, het regende maar. O, het was zo koud en nat en triestig.

De heerlijk warme zomermiddag was weggevaagd door buien wind en regen.

Maar dat wisten de kinderen niet, want die sliepen in hun zachte bed.

Allemaal?

Er liep een hond op de brug, een grote magere hond. Sjok, sjok, sjok slenterde hij. Hij was zo nat, drijfnat.

Triestig hingen zijn oren en de pluim van zijn staart was helemaal verregend.

Het was Nero, de hond van Peer.

Verdrietig schudde hij het water van zijn kop. Nero sjokte een straat in. Even bleef hij stilstaan voor een verlichte winkel. Maar toen kwam er juist een politie-agent aanlopen.

„Vort beast!” bromde hij, „maak dat je wegkomt.”

Toen sjokte het dier weer verder. Hij had zo'n hon-

ger. Bij de hoek van een huis wachtte Nero even. Het rook daar zo lekker, want ze hadden er die avond vis gebakken.

Maar uit de lekke goot vielen grote, koude waterdruppels neer, boven op zijn kop. Verdrietig schudde hij ze van zich af. Toen slenterde hij weer verder.

Heel laat die avond is Nero thuisgekomen.

Met de nagels van zijn voorpoot krabde hij tegen de keukendeur.

Mopperend liet Peer toen het natte dier binnen: „Ben je daar eindelijk, zwerver?”

Een homp brood lag er in de etensbak, zodat Nero niet met een lege maag behoefde te gaan slapen.

Voor hij zich in zijn mand rolde, keek de hond nog even met zijn trouwe ogen de baas aan.

Maar Peer merkte het niet.

Peer wist het niet, dat de trouwe Nero bijna — bijna zijn verloren portemonnaie had teruggevonden.

Die avond lagen ook Koos en Ties in bed. Maar slapen konden ze niet.

Ze fluisterden zacht met elkaar. Ze waagden het niet hardop te spreken.

Het was een slechte avond geworden voor de broertjes. Ze waren véél te laat thuisgekomen en vader en moeder waren boos. Hun kleren waren doornat, want ze hadden een heel eind door de stromende regen moeten lopen. Moeder liet hen gauw de natte spullen uittrekken.

De jongens hadden ongemerkt de pan en het deksel in een hoek van de keuken weggezet.

Maar toen moeder gevraagd had hoe het met de zieke Greetje was, en of ze blij was met de heerlijke soep, o, toen moesten Koos en Ties wel vertellen van het ongeluk met de pan.

Ties had gezegd: „Maar het was onze schuld niet, moe, echt niet...”

En Koos had gezegd: „Een grote, kwaai hond sprong tegen ons op en toen viel de pan.”

„Dus jullie zijn helemaal niet bij Greetje geweest?” riep moe verbaasd. „En het lieve kind heeft dus helemaal geen soep gekregen.”

Moe was er verdrietig van: „Och, och, die kostelijke soep. Nu heeft het arme kind nog niets.”

En vader was nog bozer geworden. Hij had gebromd: „Flinke jongens zijn jullie, nou! Met z'n tweeën kunnen jullie nog niet eens goed een boodschap doen.”

„Ja, vader, maar . . .” wilde Ties nog zeggen, doch vader zei streng: „Waar zijn jullie dan al die tijd geweest, bengels?”

„Ik heb . . . Ties zei . . . we waren . . .”, stotterde Koos .

Toen zei vader driftig: „Jullie zijn een paar domoren. Je hebt natuurlijk lopen treuzelen onderweg. Maar vlug naar huis komen en eerlijk vertellen wat er gebeurd is, ho maar. Jullie valt me bitter tegen.”

Dat deed de jongens zeer, ze voelden zich diep beschaamd. Zij begrepen het: Vader vertrouwde hen niet. En het ergste was . . . zij verdienden dat. Want samen hadden zij op een listige manier hun goede ouders . . . voorgelogen.

Het maakte hun hart onrustig.

„Boeh,” zei Koos, „wat is het warm onder de dekens.”

„Ik stik haast,” zei Ties en hij smiet het dek nog verder van zich af!

Ze lagen al een poos in hun bed, de broertjes, maar slapen konden ze niet.

Kwam dat van de hitte?

Welnee, want het was juist koud buiten en op het dak tikkelden de regendruppels.

„Ik wou, dat het al dag was,” fluisterde Ties.

„Zou vader nog erg boos zijn?” vroeg Koos.

Och, het was allemaal door de onrust in hun hart, dat de jongens niet konden slapen.

Koos fluisterde: „Wat was de burgemeester kwaad hè. Hij had ons wel in het hokje kunnen laten stoppen.”

„Maar van de portemonnaie weet hij gelukkig niks af. Net goed, we zeggen het tegen niemand hoor, tegen niemand,” zei Ties. Hij was nóg boos om het standje.

Koos zei: „Vader en moeder weten het ook niet.”

„Nee, en we vertellen het hun ook niet, want ze hebben toch allemaal een hekel aan ons.”

„Ja maar — als ze het nou eens merken?” weifelde Koos.

„Ach jöh, niemand heeft het gezien en we zorgen heus wel, dat ie niet rondslingert. Waar heb je de portemonnaie nu, Koos?”

„Hier in bed, onder mijn kussen.”

„Goed zo, vergeet hem morgenochtend niet hoor. Wil ik hem zolang bewaren?”

„Welnee, ik kan er heus wel zelf op passen. Laat dat maar aan mij over. Maar wat zullen we er mee doen?”

Ties dacht lang na. Opeens zei hij: „Zeg Koos, weet je wat? We houden hem een week lang hè, en dan kijken we iedere avond in de krant. Daar schrijven ze ook altijd de verloren voorwerpen in. Nou, en als ie er na een week niet instaat, dan vragen ze er natuurlijk niet meer naar. Dan is de portemonnaie voor ons. En het geld ook. Nou, dan kunnen we ieder wat fijns kopen. Maar goed, dat we niks tegen vader en moeder gezegd hebben hè! Anders moest het tóch in je spaarpot.”

Lang nog hadden de jongens liggen fluisteren. Ze vonden het een prachtig plannetje. Koos wilde een nieuw zakmes kopen en Ties een mooie vlieger met een kluwen touw. Ze hadden nog bijna ruzie gekregen, want Koos zei, dat een vlieger veel duurder was, dan een zakmes. Maar Ties zei: „Ik zag de portemonnaie toch zeker het eerst, nou dan!”

Toen bitste Koos: „En ik pákte hem, dus eigenlijk is hij helemaal van mij!”

„Zou je willen, jochie, dan vertel ik tóch alles lekker aan vader.”

„Sst, stil nou, praat niet zo hard, anders verraad je alles nog.”

Ja, zo hadden ze stilletjes geruzied in hun bed, terwijl vader en moeder dachten, dat ze al lang sliepen.

Soms was er een stemmetje in hun hart geweest — héél zacht — dat zei: „Dat mag niet, Koos, het is verkeerd, Ties, wat je wilt doen. En je hebt je ouders ook al bedrogen.”

Maar dan fluisterden ze gauw daar over heen, ze wilden niet luisteren naar dat vervelende stemmetje. Het zou al hun mooie plannen dwarsbomen.

Toch — zó was de onrust in hun harten gekomen, een vreemde, bange spanning.

En toen ze eindelijk — eindelijk insliepen, woelden ze nóg onrustig in hun slaap.

Héél laat, die avond, dekte moeder nog eens zorgzaam haar beide jongens toe.

Maar daar wisten ze niets van. Ook niet, dat vaders hand nog even hun hoofden streelde. Had vaders hand de boze plannen maar kunnen wégstrelen uit hun hoofden . . . Maar dat kan God alleen . . .

Buiten ruiste nog zachtjes de regen.

5

Naar Greetje

Wat is de dag toch veel vriendelijker, dan de nacht!

Toen gisteravond Koos en Ties in hun bed lagen, toen het buiten regende en het duister zich over de aarde spreidde, toen lééfde de onrust in hun harten.

Zij wisten het wel, hun fluisterend gemaakte plan was verkeerd geweest, was zonde tegen God. Daarom juist hadden zij er zo stilletjes over gepraat, fluisterend en verborgen. Niemand mocht het weten.

Want als we kwaad doen, willen we niet, dat iemand het weet.

En God in de hemel? — Aan Hém hadden Koos en Ties helemaal niet gedacht . . .

Maar nu was er weer de blijde, zonnige dag. Het gouden licht had de duisternis verdreven en het was, of mét het blijde zonlicht alle bange spanning uit hun harten was wéggevaagd.

Over wat er gisteren gebeurd was, werd niet meer gesproken. Moeder had het te druk met allerhande werkjes en vader was alláng de deur uit, die moest heel vroeg op zijn werk zijn.

Koos en Ties behoefden zich om de portemonnaie niet bezorgd te maken. Die lag veilig weggeborgen achter een oude kist op de vliering. Niemand zou hem daar zoeken. Nee, angstig behoefden de broertjes niet meer te zijn. Zo dachten ze.

Maar . . . er gebeurde iets, dat erger was dan angstige spanning.

De jongens begonnen langzamerhand te *wennen* aan het verkeerde van hun daad. En zo kwam het, dat ze het zondige niet meer als *zondig* zagen.

Dát was heel erg.

Want als iemand angstig is om zijn kwaad, kan hij berouw krijgen. En berouw is de eerste stap op de weg van schuldvergeving. Maar als iemand het kwaad niet meer als zonde wil zien, komt hij niet tot angst en ook niet tot berouw.

Zo iemand gaat op de duur zijn hart verharden. En dat is het érgste, wat een mens zichzelf kan aandoen.

's Middags zei moeder: „Koos en Ties, ik moet even

een boodschap gaan doen straks, blijven jullie dan bij de deur spelen?"

„Waar moet u naar toe, moe?" vroegen ze allebei tegelijk.

Moeder keek haar jongens ernstig aan. Ze zei: „Ja, jongens, ik heb eigenlijk geen tijd om weg te gaan, want er is nog zoveel te doen, maar ik moet wel. Die arme Greetje zou gisteren al een pannetje soep van me krijgen, maar daar heeft zij niets van geproefd, daarom heb ik nu een nieuwe pan gekookt. Die zal ik nu maar zélf gaan brengen.”

Toen ze dat hoorden, schaamden zich de jongens toch

Koos zei: „Ja maar moeder, ikke . . . we willen . . . wij willen het wel brengen, hoor.”

En Ties hakkelde: „We willen . . . we zullen er heus goed op passen, hoor moeder!”

Moeder keek bedenkelijk. Ze weifelde, want er lag nog een grote mand met kousen en sokken op de stopnaald te wachten.

Ze zei: „Ja, dat beloofden jullie gisteren ook, en stel je voor, dat nu weer . . .”

„Nee moe, écht niet, we brengen de pan góed over, dat zult u zien!” riep Ties.

Moeder glimlachte.

„Nu, ik wil het proberen, ik wil het nog één keer proberen, maar bewaar me er voor, jongens, dat hij weer ondersteboven valt. Want dan zal je vader horen.”

„Nee moe, vást niet hoor, vást niet,” betuigden Koos en Ties om het hardst.

Blij, dat zij nu toch haar kousen kon gaan stoppen, liet moeder de jongens gaan. Zij vertrouwde haar jongens en wilde ze op hun woord geloven.

Het was gemakkelijk genoeg. Elk aan een oor dragend en voorzichtig gelijk stappend bereikten ze zonder ongelukken het huis van Greetje. Nero hadden ze niet ge-

zien onderweg en last van andere honden ondervonden ze ook niet. Zie je wel, moeder was altijd zo bang, maar ze konden het best. Grapjes hadden ze niet gemaakt onderweg en ook niet gespeeld of getreuzeld, zoals gisteren.

Toen ze door de straat gingen, waar ze gisteren de portemonnaie vonden, zei Koos: „Kijk Ties, daar lag ie zowat, weet je wel?”

Ties grinnikte: „Maar nou ligt ie bij ons op de vliering achter de kijk, kijk, daar loopt een man, 't lijkt wel, of hij iets zoekt.” En plotseling verschrikt wees hij naar een gebogen gestalte, die langs de troittoirband liep, scherp speurend. Aan de kant van de straat stond zijn wagen — een handkar met manden en korven.

„'t Is Peer, Peer de mandenmaker,” riep Koos verast, „zou die soms . . .”

„St, sst! praat niet zo luid,” waarschuwde Ties. En meteen liet hij er luchtig op volgen: „Ach welnee, jôh, die loopt heus geen portemonnaie te zoeken. Hij is zeker weer in een kwaaie bui, dan doet hij altijd zo vreemd. Kom maar gauw.”

Toch — 't was vreemd, tóch moesten ze steeds weer aan Peer denken. Het bracht ongewild weer de onrust in hun hart, de bijna vergeten angstige spanning.

Greetje zag hen al aankomen, en nog voor ze aanbelden riep ze verheugd: „Moeder, moeder, doe es gauw open, daar zijn Koos en Ties.”

Tante Truus haastte zich de jongens binnen te laten. Ze was blij met hun bezoek. Want dat gaf een poosje afleiding voor haar lieve meisje. Zij had toch al zo weinig vertier.

„Zo, zo, dat vind ik leuk, jongens, komen jullie Greetje een poosje gezelschap houden? Dat vind ik nu eens aardig. Kom er maar gauw in,” riep tante vrolijk.

„Dag tante Truus, we hebben iets meegebracht voor

Greetje, alstublieft!"

Voorzichtig nam tante het pannetje van hen over, bracht het naar de keuken.

De jongens stapten de kamer in, waar — voor het raam — het witte bedje stond.

Greetje had een kleur van blijdschap, nu haar twee vrolijke neefjes er waren. Want zij wist het wel, Koos

en Ties hadden altijd leuke belevenissen te vertellen.

Ook nu brachten ze trouw het nieuws over. De kamer was meteen vol van hun blijde lach en hun vrolijk gesnap. Maar van hun mislukte tocht van gisteren vertelden ze niets.

Wel een uur lang bleven ze. Tante schonk limonade en presenteerde grote ronde flikken. En het zieke nichtje lag almaar met een blijde glimlach te kijken en te luisteren naar haar twee flinke neven. Het was een fijne middag geworden, tussen al de stille dagen van op bed liggen. En toen de jongens afscheid namen, beloofde Ties: „Als we weer komen, Greetje, als we weer komen, brengen we wat moois voor je mee, hoor. Een kleurige strik, of een bal!"

„Of een zak vol kippenringen," zei Koos. Hij wist, dat de meisjes op school daar ook dikwijls mee speelden. Hij zei: „Dan kun je daar een prachtige ketting van maken, Greetje, vind je dat niet fijn?"

De jongens dachten: „We hebben nu tóch geld. Thuis, achter de kist op de vliering ligt het. Ze meenden, dat het nu niet meer zo erg was, al hielden ze zelf het geld. Ze zouden er immers ook iets van geven aan een presentje

voor hun zieke nichtje!? Nou, dat was toch een goede gedachte! Ze hoopten, de vreemde onrust *weg te kopen* met een schijnbaar goede daad.

Greetje glimlachte: zij gelóofde in de goede trouw van Koos en Ties. Want niets, niets wist zij van de onrust, de vreemde spanning in de harten van de jongens.

En wie — wie zou ooit zoiets kunnen vermoeden?

„We hoeven eigenlijk niet eens een héle wéék te wachten,” zei Koos, terwijl hij zijn neus tegen de grote spiegelruit drukte.

Vragend keek Ties zijn broertje aan.

Koos vervolgde: „Eén dag is lang genoeg, als het dan niet in de krant staat, dan wordt er toch niet meer naar gevraagd.”

Ties — hij had wel vragend naar zijn broertje gekeken maar hij begreep héél goed, wat die bedoelde. Doch hij wilde het liefst uit Koos' mond horen, wat hijzelf graag wou.

Ze stonden voor de winkel van Bart Koning, een prachtige, grote speelgoedwinkel vol heerlijkheden.

Daar was van alles te koop: autootjes, scheepjes, spoortreinen, mondogels, hijskranen, te veel om op te noemen. Ook meisjesspeelgoed lag daar.

„Moet je die vrachtauto zien,” riep Ties, „echte rubberbanden zitten daar om de wielen!”

„Nou zeg, die kost nogal niks, vijf vijfnegentig staat er op het kaartje. Dat is bijna zes gulden.

Véél te duur voor ons,” antwoordde Koos, „wij hebben maar drie gulden zeven en zestig cent.”

Ties zweeg. Maar zijn gedachten werkten. Hij hoorde nog Koos zeggen: „Eén dag is lang genoeg.” Ties' gedachten spéélden als het ware met die woorden. Hij wikte en woog ze.

Hij dacht: „Koos heeft gelijk. Wie iets verloren heeft, gaat dat direct aangeven op het politiebureau. Daarmee

wacht hij niet een paar dagen, want dan is het te laat. En als hij het niet aangeeft, nou, dan gééft hij niet om het verlorene. Dus dan is het zeker voor de vinder."

Plots zei hij: „Als het vanavond niet in de krant staat, Koos, als dus niemand er naar vraagt, dan gaan we morgen wat kopen, afgesproken?"

Koos knikte. Hij was wel een beetje . . . een beetje bang voor dat plotselinge besluit, maar nee, hij kon toch ook niet zeggen: we doen het niet. Dan zou Ties hem vast een flauwerd vinden, een bange sukkel. En dat wilde hij helemaal niet.

„Afgesproken?" herhaalde Ties, „of durf je niet?"

„Afgesproken!" zei Koos, haastig zich omwendend. Ties hoefde niet te zien, dat hij een kleur kreeg, toen hij dat zei. Daar had niemand mee te maken.

6

Wij durven niet

De jongens hielden hun woord aan Greetje. Zij hadden het beloofd en ze wilden het ook doen. Greetje kreeg een aardig cadeautje van hen. O ja, ze kwamen *eerlijk* hun belofte na. En Greetje zou er blij mee zijn, net zo blij als zijzelf waren.

Toen ze gisteravond in de krant gezocht hadden — zo onopvallend mogelijk natuurlijk, want vader en moeder mochten niets merken — toen hadden ze niets kunnen vinden, helemaal niets over een verloren portemonnaie.

„Zie je wel," had Ties gedacht, „zie je wel, ze hebben het niet eens aangegeven."

En Koos had gedacht: „Ik heb me bang gemaakt voor niets."

Ze hadden elkaar aangekeken en in hun blik lag de stille afspraak: Morgen!

En nu, in de winkel van Bart Koning, gingen ze langs de uitstalningen, de rekken met speelgoed en de bakken met ballen, tollen, stapels prentenboeken enzovoorts.

Een winkeljuffrouw had al een keer gevraagd: „Wat blijven de jonheeren?” maar ze kochten zó maar niet wat. Ze wilden eerst goed kijken.

Eindelijk had Koos toch zijn keus gemaakt: een fijn zakmes, met een

kurketrekker er aan. Het mondorgel, waar hij ook veel zin in had, bleek hem wel wat erg duur. Maar met het mes was hij ook best tevreden. Het glom van nieuwhed.

Ties nam een padvinddersfluit. Niet zo'n blikken ding, dat zó stuk is, maar een zware nikkelen fluit met een ring er aan.

„Nu nog wat voor Greetje,” had Koos gezegd.

Een zak vol kippenringen in allerlei kleuren namen ze mee. Daar zou Greetje blij mee zijn, reken maar.

Toen ze aan de juffrouw betaalden, bleef er nog wat geld over ook.

„Dat gaat weer op de vliering,” fluisterde Ties, „later komt dat altijd nog wel eens van pas.”

Nou, óf Greetje blij was! Zij stalde ze uit op haar deken al de kippenringen. Wat 'n mooie kleuren: rood, groen, geel, blauw, wit. Dat kon een prachtige ketting worden. En lang!

Tante Truus zei: „Mocht dat nu wel, jongens? Jullie hebt hier voor heel wat geld.”

De jongens mompelden maar wat over: „spaarpot” en „’t mocht best”. Vervelend, dat tante Truus dáár nou juist naar vroeg. Zij zou het toch niet . . . zij zou het toch niet tegen moeder vertellen?!

Tante ging weer naar de keuken. De jongens bleven bij Greetje en praatten nog een poosje. Toen stopte er een handkar voor de deur. Er werd gebeld.

„De bakker zeker,” meende tante Truus. Zij nam haar portemonnaie en ging naar de voordeur. De kamerdeur liet zij openstaan.

Maar het was de bakker niet.

Het was . . .

„Kan ik u vandaag nog wat verkopen, mevrouw, ’k heb mooie broodmandjes, prullebakjes, groentemanden, naaimandjes.” hoorden de jongens zeggen.

Ze schrokken! ’t Was Peer de mandenmaker. Zij hoorden het aan zijn bromstem.

Koos en Ties keken elkaar aan. Ze kregen een kleur van schrik. Maar ze zeiden niets.

„Och kom,” dacht Koos, „het zou wel toevallig zijn, als . . .”

„Nee, koopman,” zei tante Truus, „ik heb eigenlijk niets nodig vandaag. Een volgende keer maar eens.”

Peer keek teleurgesteld. Aan de meeste deuren gaven ze hem zulk een antwoord. En als hij dan een week later terugkwam, dan zeiden ze weer: „de volgende keer”. Zo bleef dat.

Hij zei: „’t Valt tegenwoordig niet mee, mevrouw, om met vlechtwerk je brood te verdienen. De mensen sturen je soms als een bedelaar van de deur.”

Tante keek de oude man eens aan. Zij zag de droeve trek om zijn mond. Zij wilde hem helpen en wat van hem kopen, maar . . .

Peer haalde uit zijn wagen een snoezig broodmandje, gevlochten van pitriet.

„Is dat niet iets moois voor u, mevrouw?” vroeg hij
„’t Is werkelijk niet duur, en kijkt u maar zelf, ’t is keurig afgewerkt.”

„Nee, dit broodmandje niet, maar wat heb je dáár in de kar, koopman?”

„Die groentemand bedoelt u?” vroeg Peer en hij haalde het gevraagde uit zijn wagen.

Tante bekeek de mand van alle kanten. Inderdaad, hij was stevig en prachtig gevlochten.

„Dan zal ik deze maar nemen,” besloot zij, „die heb ik eigenlijk wel nodig ook.”

Een poosje nog praatten tante Truus en Peer. De jongens konden bijna alles verstaan.

Plotseling kregen zij een schok van schrik.

Zij hoorden Peer zeggen: „Ik ben zo blij, mevrouw, dat ik vandaag nog wát verkocht heb. Want eergisteren — hoe het gebeurd is, weet ik niet — toen heb ik mijn hele portemonnaie verloren. Dat was een flinke schade.”

„O ja!?” riep tante Truus uit, „zat er véél geld in?”

„Niet zo héél veel, mevrouw, ongeveer drie en een halve gulden, maar het is toch altijd nog te veel. ’k Heb overal gezocht, maar nergens, nergens was ie te vinden.”

Met hoogrode kleur zaten de jongens te luisteren. Dus de portemonnaie was van . . . was van . . . van Peer. En zij hadden . . .

„Heb je het al bij de politie aangegeven?” hoorden ze tante Truus vragen.

„Bij de politie? Nee, mevrouw daar word je in de regel niet wijzer van,” bromde Peer.

„Nou, maar dan zou ik dat toch doen. In ieder geval zetten ze het dan wel in de krant. Wie weet, komt ie nog wel terug.”

„Och mevrouw, de portemonnaie is natuurlijk al lang

gevonden, en als het *eerlijke* mensen zijn, die hem hebben opgeraapt, dan zullen ze . . .”

„Dan zullen ze die zeker op het bureau hebben gebracht. Ik zou straks maar eens gauw gaan vragen, koopman.”

Peer vertrok. „Ik dank u, mevrouw, voor de goeie raad, ik kon straks wel even daar aanlopen. Een mens kan het nooit weten.”

Toen klapte de voordeur dicht.

„Wat zitten jullie toch raar te kijken,” had Greetje al een keer verwonderd opgemerkt. „Wat is er toch, Koos en Ties?”

De jongens kwamen tot zichzelf. „Ikke . . . ik meende . . . o, nee, d'r is niks . . . eh . . . niks, hoor Greetje, helemaal niks.”

Ze stotterden van verwarring. Hun harten bonsden. Gauw nam Koos een handvol kippenringen en ging ze — het hoofd diep gebogen om zijn kleur te verbergen — zitten tellen: één, twee, drie, vier, vijf . . .

En Ties bukte zich om zijn schoenveter vast te maken, die . . . niet eens los was.

Gelukkig kwam juist tante Truus binnen. Toen kreeg Greetje aandacht voor het nieuwe groentemandje.

De jongens bleven niet lang meer. Ze waren nu maar liever alleen, dan bij tante en Greetje.

Spoedig namen zij afscheid.

Het werd geen léuke wandeling voor Koos en Ties. Ze waren heel erg geschrokken en aldoor draaiden hun gedachten om hetzelfde heen: Peer en de portemonnaie.

Een tijd lang hadden ze zwijgend gelopen, elk vervuld van zijn eigen overleggingen.

Koos dacht: „Ik wou, dat we het niet gedaan hadden.”

En Ties dacht: „Hadden we alles maar tegen vader en moeder gezegd. Nu kan dat niet meer.”

Soms keken zij elkaar aan, even. Maar dan leek er een vlag van schaamte te zijn in hun blik.

Koos voelde het zakmes in zijn broekzak, maar blij was hij er niet mee.

Ties kneep in de padvindiersfluit, tot zijn vingers er zeer van deden, maar de onrust week niet uit zijn hart.

Nee, de vreemde bangheid liet zich niet verdrijven.

Koos zei: „Zullen we het zeggen, thuis?“ Hij fluisterde de woorden alsof hij bevreesd was ze hardop uit te spreken.

Ties bloosde. Daar hád je het nu. Koos had daar dezelfde woorden gezegd, die hij dácht.

Ties gaf geen antwoord. Zwijgend slenterden de broertjes over de straat.

Maar in hun binnenste woedde de strijd. Ze voelden medelijden met Peer; zij wilden alles wel goed maken, want zij wisten wel, dat hun daad heel verkeerd was geweest. Maar ze waren zo bang. Ze durfden niet.

„Wij hebben er Greetje ook van gegeven,“ mompelde Ties. Maar Koos zei: „Dát is niet verkeerd, je mag een ziek kind wat geven, dat is juist goed!“

„Ja,“ zei Ties, „een ziek mens iets geven mág wel, maarre . . .“

Toen wist Koos ineens dat ook dit verkeerd geweest was. Hij zei: „Wat zouden vader en moeder zeggen, als ze het wisten?“

„Ik weet het niet, maar dan krijgen we vast veel straf. Vader zal zo boos zijn, misschien neemt hij wel een stok, om ons . . .“

„We kunnen het niet zeggen, Koos. We mogen het tegen niemand zeggen, want als de politie het hoort . . . Peer zou straks naar het bureau gaan om de portemonnaie aan te geven.“

De jongens zwegen weer. Maar de angst legde zich als een knellende band om hen heen.

En in hun harten woedde de strijd voort.

Ze wilden wel, maar . . . maar ze durfden niet, ze durfden niet.

En toen ze eindelijk thuiskwamen . . . toen zwegen ze. Het kwaad had zich niet laten overwinnen.

7

Toch beleden

De dagen gleden voorbij.

Op de vliering, achter de kist lag de portemonnaie alsof hij vergeten was, voorgoed vergeten.

Maar dat was niet zo.

Er zat nog wat kleingeld in, dat rustte daar in die leren buidel. Want de jongens durfden het er niet uit halen.

Koos had zijn zakmes en Ties zijn padvindersfluit. Maar plezier hadden ze er niet van. Ze droegen hun bezit heimelijk in de broekzak. Thuis ermee spelen konden ze niet. Dan zou immers alles uitkomen.

Vader en moeder hadden niets gemerkt, dachten de broertjes.

Maar soms — soms kon vader hen zo scherp aanzien, zo doordringend.

En soms kon moeders blik zo vreemd op hen gericht zijn, zo — zo vrágend.

Dan wendden de jongens vlug hun hoofd af. Ze waren báng voor die blikken. Ze vréésden voor die vragende blik.

Als vader bad aan tafel, een zegen vroeg aan de Here, dan vroeg hij altijd om een oprecht hart, om een eerlijk belijden van het kwaad. Dat vroeg hij ook voor zijn twee jongens.

Ties merkte, dat er grote ernst was in vaders gebed. Koos gevoelde dat ook.

Maar de vreemde angst in hun hart week niet . . .

Op school leerden de jongens hun lessen. Soms haalden ze hoge cijfers, soms maakten ze minder goede beurten. En in het speelkwartier speelden ze met hun vriendjes. Ze tolden of knikkerden of speelden buut, net eender als vroeger.

Maar opeens kon het gebeuren, dat Koos stilstond. Dan was het, of hij voor zich zag het oude hoofd van Peer. Dan leek het, of hij weer die oude stem hoorde: „als het *eerlijke* mensen zijn . . .”

En Ties kon midden onder het knikerspel opeens zo vreemd afwezig kijken. Net, of hij heel in de verte iets zag, dat er niet was. Een kar, met manden er op?

Maar de vreemde angst in hun hart week niet.

Als ze 's avonds in hun bed lagen, nadat ze hun avondgebed hadden opgezegd, dan praatten ze altijd nog een poosje. Maar over de portemonnaie met het geld op de vliering praatten ze nooit. 't Leek, of ze bang waren daarover te beginnen. Ze durfden niet.

Wel dáchten zij er nog over. Niet zo vaak meer als in het begin, maar toch, op stille ogenblikken kwam al het gebeurde soms weer voor hun geest. Dan klonk ook nog even het waarschuwend stemmetje van hun geweten.

Maar hoe langer het duurde, hoe zwakker het stemmetje klonk. Tenslotte zou het wel ophouden, zou het wel helemaal zwijgen.

En Koos en Ties mompelden: „'t Is al zo lang geleden. Al vier dagen.”

Maar helemaal week de vreemde angst in hun hart toch niet.

Toen — op een dag — is het onverwachte toch gebeurd.

Ze hadden net het avondeten op. Moe had de tafel afgeruimd en Koos en Ties waren in een kleurboek bezig. Vader las de krant. Opeens viel er iets uit Koos z'n zak, iets blinkends. Het was zijn nieuwe zakmes met de kurketrekker.

Koos schrok. Snel wilde hij het oprapen, maar hij kon er niet goed bij. Het mes was neergevallen vlak voor vaders voeten.

Juist kwam moeder de kamer binnen. Zij zag Koos gebukt op de grond.

Moeder vroeg: „Zoek je iets, Koos? Ben je iets kwijt?”

Toen schrok Koos nog meer. Snel stopte hij het mes in zijn zak. Met bange ogen en een hoogrode kleur kwam hij overeind. Ook Ties was erg geschrokken. Hij boog zich diep over zijn tekening en deed of hij ijverig bezig was.

Maar in zijn verwarring maakte hij een lelijke knoeiplek op zijn blad.

Moeder vroeg: „Wat had je daar, Koos?”

„Niks moe! . . . ik zatikke . . . m'n veter was los,” hakkelde Koos.

Toen liet vader zijn krant zakken. Hij zei: „Kom eens hier, jongen, kom eens bij me.”

Koos kwam, aarzelend. Zijn hoofd was diep gebogen. Hij durfde de ogen niet opslaan.

Vader zei: „Spreek jij de waarheid wel, zeg? Jullie doen de laatste tijd zo vreemd, zo geheimzinnig. Net, of je iets te verbergen hebt.”

Koos stotterde: „Ja . . . ja, pa.”

„Ik meende, dat ik iets hoorde vallen, is dat zo, jongen? Laat mij dat eens zien?”

Koos — even keek hij vader aan. Toen boog hij nog dieper het hoofd. Een snik welde in hem op. Hij voelde in zijn broekzak en legde op vaders hand . . . het nieuwe mes met de kurketrekker.

Toen . . . o, toen stond daar opeens naast Koos nóg

een met gebogen, vuurrood hoofd. Ties was het. Hij stond daar ook voor vader. Hij tastte ook in zijn broekzak en legde op vaders hand . . . de mooie, nikkelen padvindersfluit.

Vader en moeder waren verbaasd. Zij konden eerst geen woord uitbrengen. Zij keken maar, keken maar naar die beide blinkende voorwerpen in vaders hand. En naar hun beide jongens, Koos en Ties.

Dit alles was zo vreemd.

Toen zei vader: „Wat is dit, jongens, wat betekent dit?”

En moeder vroeg: „Waar komt dat vandaan, jongens”

Koos en Ties snikten, snikten.

Even liet vader hen uithuilen.

Toen zei hij: „Kijk me eens aan jongens, kijk me eens ferm aan. En vertel ons nu eens hoe jullie aan deze mooie dingen komt! Maar precies, hoor.”

Het ging moeilijk. Het ging stotterend en verward.

Maar toch — die avond hebben de twee broertjes hun kwaad beleden voor hun vader en moeder.

Ze hebben alles verteld. Van het ongeluk met de soeppan, dat hun eigen schuld was. Van de gevonden portemonnaie en hun bezoek aan de burgemeester. Van het cadeautje voor Greetje en van Peer de mandenmaker die het geld verloren had. Van hun eigen, valse verzinsels ook en van hun angst om het te vertellen.

Vader en moeder luisterden. Zij lieten de jongens helemaal uitvertellen.

Toen zei moeder, en schrik was er in haar stem: „Mensen, mensen, wie had zoiets ooit gedacht? Zijn mijn kinderen dan dieven geworden?” En vader zei: „Dat is verschrikkelijk, jongens. En jullie hebt er Greetje ook van gegeven? Dacht je nu werkelijk daarmee je kwaad goed te maken?”

Toen brandden opnieuw de tranen in de ogen der beide broertjes. En snikkend bogen zij weer het hoofd.

Vader zei: „Ga naar boven, Koos en Ties, haal de beurs en het geld, dat nog over is. Wij zullen proberen alles aan Peer goed te maken.”

Dat wilden de jongens wel. Dat wilden zij juist graag.

O, al had vader gezegd: „Draag tien grote pannen vol met hete soep naar Peer toe,” dan hadden ze het gedaan, direct nog.

Ze holden naar boven.

Vader en moeder praatten even samen.

Toen Koos en Ties terugkwamen, zei vader: Uit jullie spaarpot moet je alles bijpassen, dat begrijp je. En morgen brengen jullie zelf de portemonnaie naar Peer toe. Ik verwacht, dat jullie ook daar éérlijk je kwaad zult vertellen.”

„O ja, pa, ja, pa, vást hoor!” zeiden de jongens. Zij méénden het, want het kwaad had hen al veel te lang benauwd.

Moeder zei: „Waarom vertelden jullie ons toch niet direct alles, jongens? Dit heeft ons veel verdriet gedaan. Wij willen jullie graag vertrouwen.”

Koos knikte. Ties zei: „We . . . we durfden niet, moe, we . . . we dachten . . .”

„Durfden jullie nu wel?” vroeg vader.

Toen zei Koos flink: „Ja vader, want we zijn zo bang geweest en nu . . . nu is het toch weer fijn, nu weet u alles.”

Vader keek heel ernstig. Hij zei: „Jullie hebt heel slechte dingen gedaan, jongens. Moeder en ik zijn er zéér van geschrokken.

Wij willen jullie het kwaad wel vergeven, maar Eén is er, God in de hemel, die moeten wij allereerst om vergeving vragen.”

Moeder zei: „Alleen kón je het kwaad niet overwinnen, kinderen. God heeft je bij je strijd geholpen. Daardoor werd de angst zo groot, dat je eindelijk eerlijk alles heb beleden. Wees Hem daar dankbaar voor.

Die avond, toen ze in bed lagen, kwam moeder nog even bij haar jongens kijken.

Zij hadden gebeden, beleden en om hulp gevraagd.

Moeder dekte haar tweetal toe. „Welterusten, kinderen.” Toen wilde zij weggaan.

„Moe!” riep Koos, „moe!”

Nog even kwam moeder terug.

„Ik ben zo blij, moe,” fluisterde hij.

„Waarom, jongen?”

„Omdat ik alles gezegd heb, moe. Nu is al de bangheid ook weg.”

Ties zei: „Morgen gaan we naar Peer, moeder. Dan krijgt ie alles weer terug. Wat zal hij blij zijn.”

Moeder zei: „Ik ben ook héél blij, kinderen, dat jullie na je zonde tóch de weg tot God gevonden hebt.”

Die avond, heel laat, dankten een vader en een moeder omdat hun kinderen de weg tot het berouw gevonden hadden.